

การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของจังหวัดปทุมธานี

ณรงค์ โปธิ^{1*} และ นรินทร์ โปธิ²

¹กลุ่มพัฒนาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค 2 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, ปทุมธานี

²โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย สระบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี, สระบุรี

*nphothi@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการฝึกอบรมของครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของจังหวัดปทุมธานี และเพื่อพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของจังหวัดปทุมธานี โดยมีวิธีการวิจัยและพัฒนาแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลพื้นฐานของการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ 2) พัฒนารูปแบบการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ 3) ประเมินผลความเหมาะสมและเป็นไปได้ของรูปแบบการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญ เครื่องมือที่ใช้วิจัยมีจำนวน 3 รายการได้แก่ 1) แบบวิเคราะห์เอกสาร 2) แบบสัมภาษณ์ 3) แบบประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของรูปแบบ สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์หรือผู้ที่เกี่ยวข้องจะผ่านเกณฑ์ต้องมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 60 ขึ้นไป ผลการวิจัยมีดังนี้ 1) ด้านสภาพปัญหาและความต้องการในการฝึกอบรมจากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่ามีปัญหาจากสาเหตุหลายประการ ได้แก่ นโยบาย หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การประเมินผล การสร้างสื่อสารสนเทศ และครูผู้สอนที่เคยชินกับการสอนแบบบรรยาย (Passive Learning) ไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นหรือสะท้อนความคิดที่เห็นต่าง ครูผู้สอนขาดความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีที่จะนำมาผลิตสื่อการสอนเพื่อนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน และครูผู้สอนพยายามจัดการเรียนการสอนให้เป็นแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) แต่ครูผู้สอนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หรือ Active Learning และ 2) ด้านผลการวิจัยการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของจังหวัดปทุมธานี โดยผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของรูปแบบผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ขึ้นไป พบว่า รูปแบบการฝึกอบรมที่เหมาะสม คือ “GAME MODEL” มีจำนวน 4 องค์ประกอบ คือ (1) เป้าหมาย (Goal) (2) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) (3) สื่อและทรัพยากรการเรียนรู้ (Media & Resource) (4) การประเมินผล การฝึกอบรม (Evaluation) เป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการนำมาใช้ฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ให้มีความรู้ความเข้าใจถึงแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ได้นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการอบรมไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ให้แก่นักเรียนของตนเองต่อไป

คำสำคัญ: รูปแบบการฝึกอบรมครู วิชาประวัติศาสตร์ ครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

The Development of a Training Model for History Subject Teachers in the High School of Pathum Thani province

Narong Phothi^{1*} and Narin Phothi²

¹Educational Development Unit, Regional Education Office 2, Office of the Permanent Secretary,
Ministry of Education, Pathum Thani Province

²Suankularb Wittayalai Saraburi School, The Secondary Educational Service Area Office Saraburi,
Saraburi Province

* nphothi@gmail.com

Abstract

The purpose of this research was to study of problems and training needs for history subject teachers in the high school of Pathum Thani Province and develop of a training model for history subject teachers in the high school of Pathum Thani Province. Using research and development methods, divided into 3 steps: 1) Study, analyze, synthesize the basics of history subject teaching and learning 2) Develop a training model for history subject teachers 3) Evaluate the suitability and the possibility of the history subject teacher training model developed by experts. There are 4 tools used in research: 1) analysis form, 2) interview form, 3) assessment form for appropriateness and feasibility. For data analysis using the average of document analysis and data from administrators and teachers of history subjects or related persons. the data provider 60 percent or more. The results of the study of problem conditions and training needs revealed that teachers had problems from many causes, including: Policy, Curriculum, Instructional Management evaluation aspect information media and teachers who are used to teaching in a lecture style (Passive Learning) Do not allow learners to express opinions or reflect different opinions. Teachers lack knowledge of technology to produce teaching materials. To be used in teaching and learning and teachers try to manage teaching and learning as an active learning model (Active Learning). But teachers still lack knowledge Understanding of Active Learning Management. As for the evaluation results of the training model developed by experts, it was found that. The “GAME MODEL” training model consists of 4 components: (1) Goals (2) Active Learning (3) Media & Resources (4) Training evaluation. It is an appropriate and feasible model for training teachers of history subjects to have a better understanding of the approach to active learning. In order for history subject teachers to use the knowledge and experience gained from the training to manage active learning for their students.

Keywords: Teacher Training Model, History Subject, History Subject Teachers, High School

1. บทนำ

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางบริบทสังคมโลกเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว อันส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ทางด้านสังคมศึกษาและประวัติศาสตร์ร่วมสมัยที่จะต้องก้าวให้ทันเหตุการณ์ กอปรกับกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้มีการจัดทำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 [1] โดยกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ที่ 4 ประวัติศาสตร์ ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนเข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรักความภูมิใจและอ้างความเป็นไทย ประกอบกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ สำหรับการศึกษาประวัติศาสตร์ในปัจจุบันมิได้มุ่งเน้นเพียงการศึกษาหลักฐานจากเอกสารทางประวัติศาสตร์เพียงอย่างเดียว หากแต่ได้รับการบูรณาการกับสาขาวิชาอื่น ๆ ด้วย เช่น โบราณคดี ประวัติศาสตร์ ศิลปะและมานุษยวิทยา เป็นต้น ทำให้การเรียนการสอนประวัติศาสตร์มีความสมบูรณ์รอบด้านและยังทำให้ผู้เรียนสามารถตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนมากยิ่งขึ้นด้วย เพื่อให้ครูผู้สอนสังคมศึกษาหรือครูผู้สอนประวัติศาสตร์ได้ทราบถึงสถานการณ์และมีการพัฒนาการเรียนรู้อิงสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่มุ่งเน้นเนื้อหาทางด้านโบราณคดี และประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพิ่มขึ้น รวมถึงสามารถนำประสบการณ์กับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่แล้วในเขตพื้นที่ปทุมธานี ซึ่งมีพัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมมาอย่างยาวนาน มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้

กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งทั่วประเทศ ทุกระดับ จะต้องให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนสาระประวัติศาสตร์ พัฒนาการเรียนรู้ให้เกิดความน่าสนใจ ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และความเป็นเหตุเป็นผลให้เกิดในตัวผู้เรียน โดยจัดเป็นวิชาเฉพาะอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง หลังจากนั้นได้มีการกำหนดจุดเน้นและพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชาติไทย ผ่านแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น การจัดทำตัวชี้วัดสำคัญต้องรู้ ควรรู้ ในสาระประวัติศาสตร์ การพัฒนาวิทยากรแกนนำ การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชาติไทย และพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ชาติไทยโดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) [2] ซึ่งมีวิธีการจัดการเรียนรู้หลากหลายวิธี เช่น การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning) การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning) และการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Method) ในการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ [3] เป็นต้น โดยการศึกษาประวัติศาสตร์ทำให้มนุษย์ในแต่ละสังคมได้เรียนรู้เรื่องราวของตนเอง ได้ศึกษาประสบการณ์ทั้งที่เป็นความสำเร็จและความล้มเหลวเพื่อเป็นเครื่องตัดสินใจดำเนินการต่อไปในอนาคต “ครูประวัติศาสตร์” ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเท่านั้นที่จะสามารถฉายภาพอดีตเหล่านี้ให้เห็นได้อย่างชัดเจน แต่ปัจจุบันการจัดการเรียนรู้ในวิชาประวัติศาสตร์ระดับโรงเรียนประสบปัญหาหลายประการ ปัญหาสำคัญประการหนึ่ง คือ ครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์จำนวนไม่น้อยขาดความเข้าใจวิธีการทางประวัติศาสตร์และความลึกซึ้งในเนื้อหา ครูยังใช้วิธีการสอนด้วยการ “เล่าเรื่องอดีตเพื่อให้ท่องจำ” มากกว่า “เล่าเรื่องอดีตเพื่อตอบคำถามว่าเพราะเหตุใด หรือ ทำไมจึงเกิดขึ้น หรือ ทำไมจึงเป็นเช่นนี้ และที่ควรจะเป็นคืออย่างไร คนในสังคมแก้ไขอย่างไร การจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์จึงกลายเป็นการเรียนรู้อย่างท่องจำ ขาดการคิดวิเคราะห์มากกว่า ให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองจากการตั้งคำถามทางประวัติศาสตร์ ทำให้บรรยากาศในห้องเรียนน่าเบื่อหน่าย ส่งผลให้ผู้เรียนไม่เข้าใจและไม่เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ในที่สุด ดังนั้น เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนมีความสนใจ ไม่น่าเบื่อ จึงควรจัดหารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการสอนการจัดทำสื่อ

มัลติมีเดียเกี่ยวกับเรื่องราวของประวัติศาสตร์ทั้งในเนื้อหาบทเรียนและเรื่องราวประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนสามารถจดจำเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วมีความเข้าใจลึกซึ้งและเหมาะสมกับยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงไป สิ่งสำคัญที่สุด คือ จะต้องมีการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมครูผู้สอนประวัติศาสตร์ให้เข้าใจเข้าถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

จากนโยบายและมาตรการเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ ในระบบการศึกษาของไทยของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานศึกษาธิการภาค 2 ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับภูมิภาคของกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่สำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ การพัฒนาการศึกษาสู่การปฏิบัติระดับภาคและระดับจังหวัดได้มีความตระหนักและเห็นถึงความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์ ดังกล่าวในการนี้ ผู้วิจัยในฐานะผู้รับผิดชอบงานด้านการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาของกลุ่มพัฒนาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค 2 สังกัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จึงจัดทำการศึกษาวิจัยโครงการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของจังหวัดปทุมธานี [4] โดยดำเนินการร่วมกับหน่วยงานทางการศึกษาในพื้นที่ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของจังหวัดปทุมธานีเพื่อใช้เป็นต้นแบบของการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 2

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการฝึกอบรมของครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของจังหวัดปทุมธานี
- 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของจังหวัดปทุมธานี

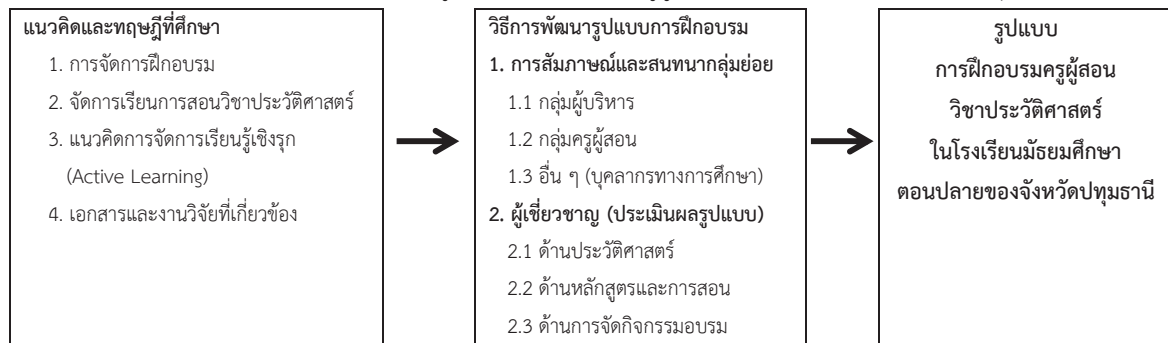
3. ขอบเขตของการวิจัย

สำหรับการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของจังหวัดปทุมธานี มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

- 1) ขอบเขตด้านการวิจัยนี้เป็นการหารูปแบบการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ที่มีความเหมาะสมกับจังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นระยะแรกของการวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์รูปแบบที่มีความเหมาะสมจากเอกสาร การสัมภาษณ์ การจัดประชุม และการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) เท่านั้น ส่วนการนำไปใช้งานในการฝึกอบรมจริงจะเป็นการดำเนินงานในระยะต่อไป
- 2) ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ หรือ ผู้ที่ทำหน้าที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายทุกสังกัดในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี (อาจจะจบตรงวิชาเอกหรือไม่ตรงก็ได้ โดยได้รับมอบหมายจากผู้บริหารโรงเรียนให้เป็นผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย : ม.4, ม.5, ม.6) จำนวน 230 คน
- 3) ขอบเขตด้านโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย หมายถึง โรงเรียนหรือสถานศึกษาทุกแห่งและทุกสังกัดที่ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานีที่มีการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4, ม.5, ม.6) จำนวน 22 โรงเรียน
- 4) ขอบเขตด้านผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ตรวจและประเมินผลการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของจังหวัดปทุมธานี ให้มีความถูกต้องและเหมาะสมกับจังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านประวัติศาสตร์ ด้านหลักสูตรและการสอน และด้านการจัดกิจกรรมอบรม
- 5) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยใช้วิธีการจัดประชุมและการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่รอบด้าน สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลจากผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์หรือผู้ที่เกี่ยวข้องจะผ่านเกณฑ์ต้องมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 60 ขึ้นไป

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ฯ จังหวัดปทุมธานี มีดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ฯ

5. วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัยการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของจังหวัดปทุมธานีเพื่อใช้เป็นต้นแบบของการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีขั้นตอนดังนี้

5.1 ขั้นตอนการบริหารจัดการโครงการวิจัย ประกอบด้วย

- 1) เสนอขออนุมัติโครงการและแต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการฝ่ายดำเนินการวิจัย คณะกรรมการฝ่ายวิชาการ คณะกรรมการฝ่ายประเมินผล เป็นต้น
- 2) ประชุมคณะกรรมการเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ กระบวนการอบรม การประเมินผล และบทบาทของคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ
- 3) ประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อรับฟังข้อมูล แนวทางการดำเนินงาน กำหนดแผนการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมและแผนการจัดงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 4) ดำเนินการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ฯ ตามแผนที่ได้กำหนดไว้
- 5) ประเมินผลรูปแบบการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ฯ โดยผู้เชี่ยวชาญ
- 6) ปรับปรุงและสรุปผลการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ฯ และเสนอให้ผู้บริหารหน่วยงานทราบ

5.2 ขั้นตอนการปฏิบัติของคณะกรรมการในการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ฯ ประกอบด้วย

- 1) คณะกรรมการฝ่ายดำเนินการวิจัย (ผู้วิจัย/ผู้บริหารงานโครงการวิจัย)
 - 1.1) ศึกษาทำความเข้าใจและจัดเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้องในการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ฯ เช่น หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 หนังสือวิชาประวัติศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น โดยใช้แบบวิเคราะห์เอกสารเป็นเครื่องมือ
 - 1.2) ประสานกับส่วนราชการ หน่วยงานทางการศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมดำเนินการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ฯ
 - 1.3) ดำเนินการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ฯ ตามกระบวนการและขั้นตอนอย่างเป็นระบบให้บรรลุวัตถุประสงค์
 - 1.4) กำกับ ควบคุมเวลา และแก้ไขปัญหาในการดำเนินการพัฒนารูปแบบการอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ฯ
 - 1.5) วิเคราะห์ สังเคราะห์และสรุปผลการประเมินการพัฒนารูปแบบการอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ฯ

- 1.6) รายงานผลการพัฒนารูปแบบการอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ฯ ให้ผู้บริหารของหน่วยงานทราบ
- 2) คณะกรรมการฝ่ายวิชาการ
 - 2.1) ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ฯ
 - 2.2) พิจารณาคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญตามความเหมาะสม
 - 2.3) ให้คำปรึกษา แนะนำด้านวิชาการให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง
- 3) คณะกรรมการฝ่ายประเมินผล
 - 3.1) ศึกษารายละเอียดการวัดและประเมินผลการพัฒนารูปแบบการอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ฯ
 - 3.2) ชี้แจงและทำความเข้าใจรายละเอียดการวัดและประเมินผลตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ให้แก่ผู้เชี่ยวชาญ
 - 3.3) จัดเตรียมเอกสารที่จำเป็นต้องใช้
 - 3.4) รวบรวมและสรุปผลจากแบบประเมินจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อประมวลผล

5.3 ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ฯ ประกอบด้วย

- 1) **ขั้นตอนที่ 1** การศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลพื้นฐานของการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ดังนี้
 - 1.1) ศึกษาเอกสาร แนวคิดด้านการฝึกอบรม แนวคิดการสอนประวัติศาสตร์ และแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)
 - 1.2) การจัดประชุมและสัมภาษณ์เพื่อรับฟังวิธีการสอน ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ จากผู้บริหารและครูผู้สอน วิชาประวัติศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ให้ได้ ข้อมูลพื้นฐานของกระบวนการเรียนการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์
 - 1.3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวิเคราะห์เอกสาร และแบบสัมภาษณ์ โดยข้อมูลที่จะผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์จะต้องมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 60 ขึ้นไป
- 2) **ขั้นตอนที่ 2** สร้างและพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนี้
 - 2.1) กำหนดรูปแบบและรายละเอียดการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นเครื่องมือ
 - 2.2) สร้างและพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
 - 2.3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้อมูลจากแบบวิเคราะห์เอกสารและแบบสัมภาษณ์ แบบประเมินความเหมาะสม โดยข้อมูลที่จะผ่านการประเมินจะต้องมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 60 ขึ้นไป
- 3) **ขั้นตอนที่ 3** ประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของรูปแบบการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่พัฒนาขึ้น โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ด้านประวัติศาสตร์ จำนวน 2 คน ด้านหลักสูตร และการสอน จำนวน 2 คน และด้านการจัดกิจกรรมอบรม จำนวน 1 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพและประเมินผลความเหมาะสม และเป็นไปได้ของรูปแบบการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้พัฒนาขึ้น โดยการผ่านเกณฑ์ จะต้อง มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 60 ขึ้นไป ดังนี้
 - 3.1) ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของรูปแบบการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้พัฒนาขึ้นตามขั้นตอนที่ 2
 - 3.2) ปรับปรุงให้เป็นรูปแบบการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายให้เป็นรูปแบบที่ สมบูรณ์และเหมาะสมกับจังหวัดปทุมธานี

3.3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ โดยรูปแบบที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้จะต้องมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 60 ขึ้นไป

6. ผลการวิจัย

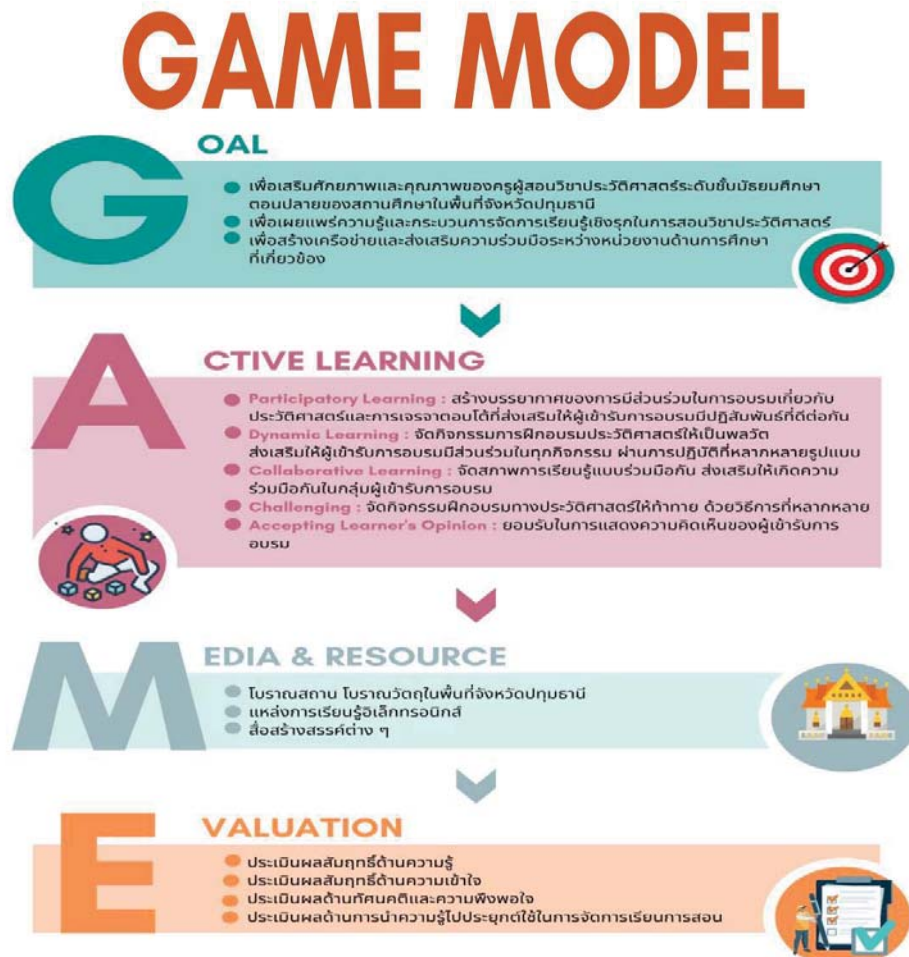
6.1 ผลจากการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการฝึกอบรมของครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของจังหวัดปทุมธานี ตลอดจนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจากการประชุม การสัมภาษณ์ พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์เกิดมาจากสาเหตุหลายด้าน เช่น ด้านหลักสูตร นโยบาย ด้านผู้สอน การจัดการเรียนการสอน การประเมินและด้านสื่อสารสนเทศ เป็นต้น สำหรับส่วนที่สามารถปรับปรุงและแก้ไขได้ คือ ปัญหาที่เกิดจากผู้สอน การจัดการเรียนการสอนและการประเมิน โดยปัญหาที่ถูกกล่าวถึง คือ ครูผู้สอนเคยชินกับการสอนแบบบรรยาย (Passive Learning) ไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น สะท้อนความคิดเห็นต่าง ครูผู้สอนขาดความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีที่จะนำมาผลิตสื่อการสอนเพื่อนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน และครูผู้สอนพยายามจัดการเรียนการสอนให้เป็นแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) [5] แต่ครูผู้สอนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หรือ Active Learning ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาดา พินลา [6] ที่กล่าวถึงปัญหาการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาประวัติศาสตร์ในระดับโรงเรียนไว้ว่า ประสบปัญหาหลายประการ ปัญหาสำคัญประการหนึ่ง คือ ปัญหาจากตัวครูผู้สอน ซึ่งครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์จำนวนไม่น้อยขาดความเข้าใจในวิธีการทางประวัติศาสตร์และความลึกซึ้งในเนื้อหา ครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ยังใช้วิธีการสอนด้วยการ “เล่าเรื่องอดีต เพื่อให้ท่องจำ” มากกว่า “เล่าเรื่องอดีตเพื่อตอบคำถามว่าเพราะเหตุใด หรือ ทำไม จึงเกิดขึ้น หรือทำไมจึงเป็นเช่นนี้ และที่เป็น เป็นอย่างไร คนในสังคมแก้ไขอย่างไร กล่าวโดยสรุป ประวัติศาสตร์เป็นเรื่องการถามเพื่อค้นหาคำตอบจากหลักฐาน” มิใช่การเล่าเรื่องเพียงอย่างเดียว ด้วยเหตุนี้ การจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ จึงกลายเป็นการเรียนรู้แบบท่องจำขาดการคิดวิเคราะห์มากกว่าให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองจากการตั้งคำถามทางประวัติศาสตร์ ทำให้บรรยากาศในห้องเรียนน่าเบื่อหน่าย ส่งผลให้ผู้เรียนไม่เข้าใจและไม่เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ในที่สุด

ภาพที่ 2 กิจกรรมที่ดำเนินการจัดทำรูปแบบ “GAME MODEL” ของการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ฯ จังหวัดปทุมธานี

6.2 ผลการพัฒนาารูปแบบการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของจังหวัดปทุมธานี สำหรับครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้รูปแบบ “GAME MODEL” โดยผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินผลของรูปแบบว่ามีความเหมาะสมและเป็นไปได้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 60 ขึ้นไป

เพื่อให้เป็นรูปแบบการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ให้มีความรู้ความเข้าใจถึงแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นเพื่อให้ครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์หรือผู้เข้ารับการอบรมได้นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการอบรมไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ให้แก่นักเรียนของตนเองต่อไป มีรูปแบบดังนี้

ภาพที่ 3 รูปแบบ “GAME MODEL” ของการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ฯ จังหวัดปทุมธานี

ผลการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของจังหวัดปทุมธานี คือ ได้รูปแบบ (Model) การฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ฯ ชื่อว่า “GAME MODEL” มีจำนวน 4 องค์ประกอบ คือ 1) เป้าหมาย (Goal) 2) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) 3) สื่อและทรัพยากรการเรียนรู้ (Media & Resource) 4) การประเมินผลการฝึกอบรม (Evaluation) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) เป้าหมาย (Goal) หมายถึง การกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์หลักในการจัดการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของจังหวัดปทุมธานี โดยผลจากการวิจัยได้กำหนดเป้าหมายไว้ 3 ประการ ดังนี้

1.1) เพื่อเสริมศักยภาพและคุณภาพของครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี

1.2) เพื่อเผยแพร่ความรู้และกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนวิชาประวัติศาสตร์

1.3) เพื่อสร้างเครือข่ายและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

2) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) หมายถึง กระบวนการจัดการฝึกอบรมที่ทำให้ครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ที่เข้าร่วมการอบรมได้มีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติที่หลากหลายรูปแบบ โดยการกระตุ้นให้ผู้เข้าอบรมมีความกระตือรือร้นที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการเรียนรู้ โดยผลจากการวิจัยได้แบ่งออกมาเป็น 5 ด้าน ได้แก่

2.1) ด้านการสร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ (Participatory Learning) คือ การจัดกิจกรรมในการฝึกอบรมและสร้างบรรยากาศเพื่อให้ผู้เข้าร่วมการอบรมได้แสดงออกด้วยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยผู้เข้าร่วมการอบรมร่วมกันกำหนดประเด็นหัวข้อในการอภิปรายกลุ่มย่อยเกี่ยวกับปัญหาที่พบในการสอนประวัติศาสตร์ เพื่อนำเสนอต่อกลุ่มใหญ่และรับฟังความคิดเห็นโดยใช้ความรู้พื้นฐานจากประสบการณ์สอนของผู้เข้าร่วมการอบรม

2.2) ด้านพลวัตการเรียนรู้ (Dynamic Learning) คือ การให้โอกาสหรือสร้างการเรียนรู้แก่ผู้เข้าร่วมการอบรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการฝึกอบรมให้ตอบสนองเป้าหมายของการฝึกอบรม โดยใช้เครื่องมือและเทคนิคต่าง ๆ เช่น แผนที่ความคิด (Mind Mapping) เทคนิคในการช่วยจำ (Mnemonics Technique) เช่น รหัส กลุ่มคำย่อประโยค การเปรียบเทียบให้เห็นภาพ (Imagery) และการใช้ดนตรี (Music) เป็นต้น

2.3) ด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน (Collaborative Learning) คือ การจัดสภาพการฝึกอบรมแบบร่วมมือ ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในกลุ่มผู้เข้ารับการอบรม โดยอาจกำหนดให้มีการสืบค้นข้อมูลจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ และนำความรู้ที่ค้นพบมารวบรวมในพื้นที่ทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น Padlet, Pinterest, Jamboard เป็นต้น เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแสดงความคิดเห็นร่วมกัน

2.4) ด้านการเรียนรู้อย่างท้าทาย (Challenging Learning) คือ การจัดกิจกรรมการฝึกอบรมการสอนประวัติศาสตร์ให้ท้าทายด้วยวิธีการสอนที่หลากหลาย เช่น การใช้แนวคิดของเกมมิฟิเคชัน การแข่งขัน การจำกัดเวลา ด้านปัญหาและอุปสรรค และมีการเตรียมรางวัลไว้สำหรับผู้ชนะ ก็เป็นอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งสร้างความสุขในการเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์

2.5) ด้านการยอมรับในการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรม (Accepting Learner's Opinion Learning) ผู้จัดการฝึกอบรมหรือวิทยากรจะต้องรับฟังการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรม อาจใช้การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ยังสามารถใช้การสะท้อนคิด หรือถอดบทเรียนร่วมกัน เป็นวิธีการสรุปการฝึกอบรม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถถอดทบทวนความรู้ของตนเองได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3) สื่อและทรัพยากรการเรียนรู้ (Media & Resource) หมายถึง การสร้างบรรยากาศในการฝึกอบรมที่ดี อาจนำพาผู้เข้าร่วมการอบรมไปเรียนรู้โบราณสถาน โบราณวัตถุที่ทางประวัติศาสตร์ที่คงเหลืออยู่ในรูปแบบการท่องเที่ยว (Field Trip) หรือผ่านช่องการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น คลิปวีดิทัศน์ เทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม (Augmented Reality) และสื่อสารสร้างสรรค์ในรูปแบบอื่น เพื่อเป็นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ดีให้แก่ผู้เข้ารับการอบรม ตลอดจนการสร้างสื่อมัลติมีเดียหรือเนื้อหาการสอนออกมาเป็นคลิปให้เป็นที่น่าสนใจโดยใช้เทคโนโลยีและโปรแกรมที่กำลังเป็นที่นิยมของนักเรียนในขณะนี้ เช่น TikTok YouTube เป็นต้น ตลอดจนการสร้างข้อสอบออนไลน์ที่น่าสนใจเหมือนการเล่นเกมส์ เช่น kahoot Quizizz เป็นต้น

4) การประเมินผลการฝึกอบรม (Evaluation) หมายถึง การประเมินผลการฝึกอบรมนั้น ควรจะดำเนินการประเมินรอบด้านทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ ของผู้เข้ารับการอบรม ตลอดจนทัศนคติและความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการฝึกอบรม รวมทั้งการประเมินเกี่ยวกับแนวทางในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียน การสอนของผู้เข้ารับการอบรม ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญของการจัดฝึกอบรม

7. อภิปรายผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือ ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการฝึกอบรมของครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของจังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์เกิดมาจากสาเหตุหลายด้าน เช่น ด้านหลักสูตร นโยบาย ด้านผู้สอน การจัดการเรียนการสอน การประเมินและด้านสื่อสารสนเทศ เป็นต้น สำหรับส่วนที่สามารถปรับปรุงและแก้ไขได้ คือ ปัญหาที่เกิดจากผู้สอน การจัดการเรียนการสอนและการประเมิน โดยปัญหาที่ถูกกล่าวถึง คือ ครูผู้สอนเคยชินกับการสอนแบบบรรยาย (Passive Learning) ไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น สะท้อนความคิดที่เห็นต่าง ครูผู้สอนขาดความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีที่จะนำมาผลิตสื่อการสอนเพื่อนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน และครูผู้สอนพยายามจัดการเรียนการสอนให้เป็นแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) แต่ครูผู้สอนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หรือ Active Learning ทั้งนี้ เนื่องมาจากนโยบายของผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงศึกษาธิการ ไม่ได้ให้ความสำคัญและหลักสูตรได้ปรับลดความสำคัญของเนื้อหาออกไปโดยนำไปไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หากโรงเรียนมีกิจกรรมหรือมีการใช้ชั่วโมงวิชาประวัติศาสตร์ก็จะเป็นอีกหนึ่งรายวิชาที่จะถูกนำเวลาไปใช้ในการจัดกิจกรรมดังกล่าว และผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ก็ไม่ได้มีความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งจึงทำให้การเรียนการสอนน่าเบื่อทำให้นักเรียนไม่สนใจและใส่ใจเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของไทย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาดา พินลา [6] ที่กล่าวถึงปัญหาการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาประวัติศาสตร์ในระดับโรงเรียนไว้ว่า ประสบปัญหาหลายประการ ปัญหาสำคัญประการหนึ่ง คือ ปัญหาจากตัวครูผู้สอน ซึ่งครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์จำนวนไม่น้อยขาดความเข้าใจในวิธีการทางประวัติศาสตร์และความลึกซึ้งในเนื้อหา ครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ยังใช้วิธีการสอนด้วยการ “เล่าเรื่องอดีต เพื่อให้ท่องจำ” มากกว่า “เล่าเรื่องอดีตเพื่อตอบคำถามว่าเพราะเหตุใด หรือ ทำไม จึงเกิดขึ้น หรือทำไมจึงเป็นเช่นนี้ และที่เป็น เป็นอย่างไร คนในสังคมแก้ไขอย่างไร กล่าวโดยสรุป ประวัติศาสตร์เป็นเรื่องการถามเพื่อค้นหาคำตอบจากหลักฐาน” มิใช่การเล่าเรื่องเพียงอย่างเดียว ด้วยเหตุนี้ การจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ จึงกลายเป็นการเรียนรู้แบบท่องจำขาดการคิดวิเคราะห์มากกว่าให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองจากการตั้งคำถามทางประวัติศาสตร์ ทำให้บรรยากาศในห้องเรียนน่าเบื่อหน่าย ส่งผลให้ผู้เรียนไม่เข้าใจและไม่เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ในที่สุด

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 คือ พัฒนารูปแบบการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของจังหวัดปทุมธานี พบว่า รูปแบบการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของจังหวัดปทุมธานี “GAME MODEL” เป็นการดำเนินการจัดทำและพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 ม.5 ม.6) ที่มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้งานจริงในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากผู้บริหาร ครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ ศึกษานิเทศก์ อาจารย์มหาวิทยาลัย และผู้ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการเปิดรับฟังข้อมูลจากหน่วยงานภาคีเครือข่ายร่วมพัฒนาในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 2 ทั้งแบบ On Site และแบบ Online เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์และตรงตามความต้องการที่เป็นไปได้ในพื้นที่อย่างรอบด้าน สำหรับผลลัพธ์สุดท้ายจึงเกิดรูปแบบการฝึกอบรมที่มีความเหมาะสมของจังหวัดปทุมธานี คือ “GAME MODEL” มีจำนวน 4 องค์ประกอบ คือ 1) เป้าหมาย (Goal) เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของรูปแบบการฝึกอบรมเพื่อความชัดเจนในการดำเนินงาน 2) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นการกำหนดรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะต้องเรียนรู้และนำไปใช้สอนในสถานศึกษา 3) สื่อและทรัพยากรการเรียนรู้ (Media & Resource) เป็นการจัดเตรียมสื่อการสอนและแหล่งศึกษาเรียนรู้ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานีและตามตัวชี้วัดในรายวิชาประวัติศาสตร์ให้เรียนรู้และจดจำได้ง่าย 4) การประเมินผลการฝึกอบรม (Evaluation) เป็นการกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลในการฝึกอบรมและผลการนำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา เนื่องจากเป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้สำหรับนำมาใช้ฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ให้มีความรู้ความเข้าใจถึงแนวทางการจัดการเรียน

การสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี โดยรูปแบบการฝึกอบรมที่ได้พัฒนาขึ้นนี้ หากจะนำไปใช้กับโรงเรียนในพื้นที่ของจังหวัดอื่นที่มีบริบทไม่เหมือนกัน เช่น สภาพพื้นที่-ท้องถื่น สภาพประเพณีและวัฒนธรรม สภาพความรู้พื้นฐานของครูและนักเรียน สภาพการเข้าถึงเทคโนโลยีและความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดนั้น ๆ ทั้งนี้ สามารถให้นำรูปแบบและกระบวนการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมนี้ไปเป็นต้นแบบได้ แต่อาจจะต้องมีการปรับปรุงและประยุกต์ใช้รูปแบบให้เหมาะสมตรงตามสภาพของบริบทและความต้องการของพื้นที่ต่อไป :ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 [2] คือ มุ่งเน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย ให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้มากขึ้น ครูลดบทบาทการสอนด้วยการบอกเล่า การให้ความรู้โดยตรง ไปเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้และจัดกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย ครูผู้สอนต้องเป็นครูแบบ Actively Teach คือ สอนแบบมีส่วนร่วม จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ตลอดเวลา เป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยครูผู้สอนสามารถนำการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามมาตรฐานและตัวชี้วัดได้อย่างครบถ้วน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้งาน

1) รูปแบบการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ “GAME MODEL” เป็นรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้ฝึกอบรมให้กับครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของจังหวัดปทุมธานีที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่มุ่งเน้นให้เด็กและเยาวชนไทยมีความรู้ความเข้าใจและสนใจประวัติศาสตร์ของชาติไทย เพื่อให้ครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ของจังหวัดปทุมธานีได้นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการอบรมไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ให้แก่นักเรียนในโรงเรียนของตนเองต่อไป

2) การนำรูปแบบ “GAME MODEL” ไปใช้ในการฝึกอบรมให้ได้ผลดียิ่งขึ้นต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจและประกาศเป็นนโยบายการพัฒนาครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ของหน่วยงานต้นสังกัด เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดปทุมธานี สำนักงาน กศน. จังหวัดปทุมธานี สำนักงานการศึกษาของ อปท. ที่มีโรงเรียนในกำกับทุกแห่ง

3) การนำรูปแบบ “GAME MODEL” ไปใช้ในการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรมจะต้องมีการติดตาม นิเทศ และประเมินผลอย่างต่อเนื่องจาก ผู้บริหารหน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหารโรงเรียน ศึกษาพิเศษ อาจารย์มหาวิทยาลัย และผู้รับผิดชอบโครงการเพื่อจะได้รับทราบปัญหา อุปสรรค และให้คำแนะนำ ปรีกษา และเสนอแนะแนวทางเพื่อปรับปรุงรูปแบบให้มีความสมบูรณ์ต่อไป

4) การนำรูปแบบการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของจังหวัดปทุมธานี ที่ได้พัฒนาขึ้นไปใช้ในการฝึกอบรมครูผู้สอนรายวิชาประวัติศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ซึ่งระยณะนำร่องกับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำนวน 22 แห่ง จะส่งผลให้ครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์จำนวน 230 คน ได้มีทักษะและกระบวนการสอนที่ดีและมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น เพื่อส่งผลให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 19,712 คน มีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ที่ดีขึ้นต่อไป

8.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลสำเร็จของการนำรูปแบบ “GAME MODEL” ที่ได้พัฒนาขึ้นไปใช้งานแล้วผลการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์รายวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงใด

2) ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำรูปแบบ “GAME MODEL” ไปใช้ในการอบรมและขยายผลหรือต่อยอดอย่างไรให้เกิดความยั่งยืนเพื่อเป็นทางเลือกที่หลากหลายให้กับครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ระดับชั้นต่าง ๆ ในพื้นที่ต่อไป

9. กิตติกรรมประกาศ

สำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยและผู้รับผิดชอบโครงการวิจัย ขอขอบคุณสำนักงานศึกษาธิการภาค 2 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้สนับสนุนงบประมาณในการจัดโครงการวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณคณะผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ ครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ อาจารย์มหาวิทยาลัย และคณะผู้ร่วมวิจัยทุกท่านจากวิทยาลัยศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต หน่วยงานทางการศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกแห่งในพื้นที่จังหวัดปทุมธานีที่ได้ร่วมกันให้ข้อเสนอแนะและร่วมดำเนินการวิจัยนี้จนสำเร็จได้รูปแบบการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่เหมาะสมเพื่อนำรูปแบบที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 2 ให้มีคุณภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นต่อไป

10. เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- [2] สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1. (2560). **แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)**. อุบลราชธานี : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1
- [3] ศุภณัฐ พานา. (2563). **แนวทางในการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์**. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 23, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม): 390-399.
- [4] กลุ่มพัฒนาการศึกษา. (2564). **โครงการการพัฒนาแบบการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของจังหวัดปทุมธานี**. ปทุมธานี : สำนักงานศึกษาธิการภาค 2
- [5] หน่วยงานนิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). **แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้**. กรุงเทพมหานคร : หน่วยงานนิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- [6] วิภาดา พินลา. (2560). **เทคนิคการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์สำหรับครูสังคมศึกษาในยุคคริสต์ศตวรรษที่ 2**. วารสารปาริชาติ, 30, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม): 1-19.